

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Põltsamaa Vallavalitsus
info@poltsamaa.ee
Lossi tn 9
Põltsamaa vald, 48104, Põltsamaa linn,
Jõgeva maakond

Meie 18.12.2023 nr 5.1-3/39024-5

JÄRELEVALVE AKT

I ÜLDSÄTTED

- 1.1. Järelevalve teostamise õiguslik alus: sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 157 lõige 3.
- 1.2. Järelevalve teostamisel kontrolliti omavalitsuse korraldatavate sotsiaalteenuste kvaliteeti, fookuses on abivajaduse hindamine ja sellele vastava abi väljaselgitamine täisealiste sotsiaalteenuste (koduteenuse, väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse) osutamisel või korraldamisel Põltsamaa Vallavalitsuses.
- 1.3. Järelevalve teostamise koht: Lossi tn 9, Põltsamaa linn, Põltsamaa vald, 48104 Jõgeva maakond, telefon +372 776 8550, info@poltsamaa.ee.
- 1.4. Paikvaatluse aeg: 31.10.2023.
- 1.5. Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) õiguse- ja järelevalve osakonna järelevalve talituse nõunik Thea Tänav, peaspetsialistid Aime Koger ja Inna Tamm.
- 1.6. Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: dokumentide vaatlus ja analüüs, vestlused, e- kirjavahetus ning paikvaatlus. Järelevalvemenetluse ajal on järelevalve teostajatel juurdepääs sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri (STAR) Põltsamaa Vallavalitsuse menetlustele.
- 1.7. Järelevalvetoimingute juures osalesid Põltsamaa Vallavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja Eveli Lilleoja, sotsiaaltöõspetsialistid Kati Eensalu, Helina Kalev, Kelli-Ann Kovljašenko ja Anna-Maria Kazakov.

II JÄRELEVALVE TULEMUSED

Põltsamaa Vallavalitsus on kontrollitud menetlustes inimeste abivajadust hinnanud ja sellele vastava abi väljaselgitamise kohustust täisealiste sotsiaalteenuste (koduteenuse, väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse) osutamisel või korraldamisel täitnud.

Järelevalve käigus tuvastati, et Põltsamaa Vallavalitsus ei ole täitnud õigusaktis sätestatud nõuet:

2.1. SHS § 4 p 3 kohaselt on sotsiaaltöötaja sotsiaalhoolekandes töötav vastava erialase ettevalmistusega kõrgharidusega isik.

Põltsamaa Vallavalitsuses on ametisse nimetatud sotsiaaltöõspetsialistid Kati Eensalu ja Kelli-Ann Kovljašenko, kes alles omandavad kõrgharidust.

Paldiski mnt 80 / 15092 Tallinn / 612 1360 / info@sotsiaalkindlustusamet.ee /
www.sotsiaalkindlustusamet.ee / registrikood 70001975

Järelevalve akti kavand saadeti 06.12.2023 Põltsamaa Vallavalitsusele tutvumiseks ning oma seisukoha esitamiseks. Põltsamaa Vallavalitsus vastas akti kavandile 17.12.2023, oma vastuses andis ta selgitused tekkinud rikkumise kohta ja edaspidised sammud SHS § 4 p 3 nõude täitmiseks. Tulenevalt sellest ei pea SKA otstarbekaks ettekirjutuse tegemist. Järelekontroll toimub peale 01.07.2024.

III JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

3.1. Järelevalve algatati 23.10.2023.

3.2. Seisuga 01.01.2023 oli valla elanike arv 9665, üle 65-aastased elanikud moodustavad rahvaarvust 25,8%. Puudega eakaid on 01.06.2023 seisuga 876, neist enamus on liikumis- või liitpuudega.

Põltsamaa Vallavalitsuse territooriumil paikneb kolm väljaspool kodu osutavat üldhooldusteenust (ÜH) pakkuvat asutust: Sihtasutus Põltsamaa Tervis Sõpruse Kodu, Lõuna-Eesti Hooldekeskus SA Põltsamaa Kodu ja Lustivere Hooldekodu.

2022. aasta kohta S-Veebis koostatud aruannete põhjal osutati aasta jooksul koduteenust 98 isikule, neist üksi elavaid 93, isikliku abistaja teenust eakale ei osutatud, vanuses 50-64 a. sai teenust üks inimene, eluruumi tagamise teenust osutati 11 vanaduspensioniealisele.

Seisuga 01.07.2023 oli hooldekodudes 153 Põltsamaa valla inimest, seisuga 01.10.2023 oli ööpäevaringse üldhooldusteenuse saajaid 161.

Järelevalve menetluse ajal oli koduteenuse saajaid 74. Koduteenuse osutajaks on kohaliku omavalitsuse üksuse (KOV) hallatav asutus Põltsamaa Valla Päevakeskus.

3.3. SHSis sätestatud nõuete täitmine

3.3.1. SHS § 4 p 3 kohaselt on sotsiaaltöötaja sotsiaalhoolekandes töötav vastava erialase ettevalmistusega kõrgharidusega isik.

Põltsamaa Vallavalitsuse koosseisus on sotsiaalosakond, neist täisealiste sotsiaalteenuste korraldamisega on seotud viis ametnikku (juhataja ja neli sotsiaaltöõspetsialisti), neist kolmel on riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös.

Kahel sotsiaaltöõspetsialistil puudub kõrgharidus, neist ühel on võimalik nõuetekohane haridus omandada 2024. aasta kevadel ning teisel on omandamisel rakenduskõrgharidus kogukonnahariduse ja huvitegevuse valdkonnas, hilisema eesmärgiga taotleda sotsiaaltöötaja kutse.

Põltsamaa Vallavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja seletuse kohaselt arvestati ametniku tööle võtmisel kandideerija õpitava eriala õppekava, õppeprotsessis juba läbitud aineid (nõustamine, seadusandlus), lähedase eriala õppimises nähti ressursi sotsiaalosakonna tööülesannete täitmiseks ja rikastamiseks ning asjaolu, et esimene konkurss sotsiaaltöõspetsialisti kohale oli kandidaatide puudumise tõttu nurjunud. Antud töökoha suund on jõuda ka omasteholdajateni, nende koolitamise ja tegevuste pakkumiseni ning kogukondade kaasamine inimeste toimetuleku võimendamisele. Tööle võetud isiku õpitu toetab töökohale seatud eesmärgi.

SKA seisukoht: SHS § 4 p 3 sätestatud nõue on täitmata.

3.3.2. SHS § 14 lõike 1 kohaselt kehtestab kohaliku omavalitsuse üksus sotsiaalhoolekandeline abi andmise korra, mis peab sisaldama vähemalt sotsiaalteenuste ja -toetuste kirjeldust ja rahastamist ning nende taotlemise tingimusi ja korda.

Põltsamaa vallas reguleerib sotsiaalteenuste osutamist ja sotsiaaltoetuste maksmist Põltsamaa Vallavolikogu 18.08.2022 määrus nr 16 „Sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord“.

Teenuse rahastamist reguleerib Põltsamaa Vallavalitsuse 8. mai 2023 määrus nr 3 „Üldhooldusteenuse hoolduskulude piirmäärade kehtestamine“.

Valla kodulehel on leitavad sotsiaaltöö ja tervishoid alalõigus sotsiaaltoetusi- ja teenuseid reguleerivad õigusaktid.

SKA seisukoht: SHS § 14 lõikes 1 sätestatud nõue on täidetud.

3.3.3. SHS § 15 lõike 1 kohaselt selgitab kohaliku omavalitsuse üksus välja abi saamiseks pöördunud isiku abivajaduse ja sellele vastava abi ulatuse ning korraldab abi osutamist või aitab abi saamiseks vajalikes tegevustes.

Abi saamiseks taotluste esitamine ja STARi kandmine

Sotsiaalteenust osutatakse, sotsiaaltoetusi ja muud abi antakse arvestades isiku tahet (SHS § 12 lõige 1). Teenuse saamiseks esitab isik või tema seaduslik esindaja vallavalitsusele taotluse.

SHS § 13 sätestab abivajadusest teatamise kohustuse. Seega võib isiku viibimiskoha järgsele omavalitsusele sotsiaalhoolekannet vajavast isikust teatada ka muu isik. Sotsiaalteenuseid võib taotleda lisaks abivajajale ka eestkostja, hooldaja, sotsiaaltöötaja või muu isik, kellel on andmeid abivajava isiku kohta. Kontrollitud menetlustes esitas enamusel juhtudel taotluse sotsiaalteenuse soovija.

Sotsiaalhoolekandeline abi taotluse soovituslik vorm on kodulehelt leitav. Taotlust saab esitada ka KOVi iseteeninduskeskkonnas SPOKU. Telefonitsi pöördumise korral selgitatakse välja taotluse vormi edastamiseks pöörduja e-posti aadress ja lepitakse kokku kodukülastuse aeg abivajaduse hindamiseks, kodukülastuse ajal täidetakse ka taotlus. Üks sotsiaaltöötajatest kasutab STARi võimalust kanda telefoniinfo kliendimärkmikku, pöördumise fikseerimist STARis lihtmenetlusena pigem ei praktiseerita. Sotsiaalosakonna juhataja sõnul kantakse igas vormis abi taotlemise avaldused ja otsused asutuse dokumendihaldussüsteemi *Delta*. Üldhooldusteenuse abivajaduse hindamise dokumendid olid järelevalve menetluse ajal paberkandjal kaustas ja lukustatavas kapis. Alustatud on andmete kandmisega STARi (menetlused 23266078027, 23266498424).

Järelevalve fookuses olnud perioodil 01.07.2023 kuni 31.10.2023 on pöördutud abi saamiseks 65 korral, neist 35 oli seotud ÜH osutamisega. 01.07.2023 seisuga oli hooldekodudes 153 inimest, 01.10.2023 seisuga 161 inimest.

Abivajaduse välja selgitamine/hindamise läbiviimine

Abivajadust selgitavad ja hindamisi viivad läbi sotsiaaltöötajad, kelle ametijuhendijärgne kohustus on korraldada täiskasvanud abivajajatele vajaliku sotsiaaltoetuse või -teenuse määramist, hinnata nende abi ja hooldusvajadust ning valmistada ette vastava haldusakti eelnõu vajaliku abi määramiseks või sellest keeldumiseks.

Sotsiaalosakonna juhataja sõnul olid hooldusreformi algusele eelnenud kuud vallas keerulised, pooled töötajad vahetusid ning hindamiste ja otsuste tegemine langes kokku uute töötajate õppeprotsessi ning kohanemisega. Kuna oli oht, et kõikide hindamiste ja otsustega ei jõuta 01.07.2023 valmis, siis anti avalikkusele teada, et sõltumata hindamise ajast toimub hindamistulemusel ÜH vajavate inimeste teenuse rahastamine alates 01.07.2023.

Hindamiste käigus ei tuvastatud ühtegi inimest, kes oleks olnud valel teenusel. Teenusel olevad inimesed vajasid kõik kas ööpäevaringset hooldust või järelevalvet.

Kontrollitud menetluse 232668386810 kohaselt viibib isik ÜHI alates 04.07.2023, abivajaduse hindamine toimus 14.07.2023, isik on 14.07.2023 esitanud taotluse (registreeritud *Delta*s 8-4/2023/454-1) ÜHe kulude osaliseks tasumiseks, ametniku otsusega 17.07.2023 nr 2-7/2023/389 toimub teenuse rahastamine alates 01.07.2023.

Kontrollitud menetluse 23266078027 kohaselt on isiku lähedane (poeg) 04.09.2023 esitanud avalduse ööpäevaringse ÜHe kulude osaliseks maksmiseks alates 04.09.2023. Abivajaduse

hindamine toimus 09.08.2023, ametniku otsusega 07.09.2023 nr 2-7/2023/389 toimub ÜH osaline rahastamine alates 04.09.2023.

Kontrollitud perioodil 01.07.2023 kuni 31.10.2023 on tehtud kaks ÜHlt muule teenusele ümberhindamist.

Menetluses 23261759147 määrati ametniku otsusega 13.04.2023 nr 2-7/2023/147 ÜH, isik viibis teenusel 31.03.2023-08.09.2023, kuna vajas tervislikust seisundist tulenevalt hooldust ja järelevalvet. Ametniku otsuse 27.09.2023 nr 2-7/2023/561 kohaselt isiku tervislik seisund paranes ning ta ei vaja enam ööpäevaringset hooldust ega järelevalvet, menetluse 23266258385 kohaselt taotleb isik abi ÜHe võlgnevuse tasumiseks ja iseseisva elu alustamisega seotud kuludeks.

Menetluses 23267180561 soovis inimene küll ÜHst, kuid 29.08.2023 toimunud abivajaduse hindamine, hindamise tulemusel osutus sobivaks tugikodu teenus ning isik ei kirjutanudki taotlust ÜHe saamiseks.

Koduteenus

Koduteenuse saamise eelduseks on taotluse esitamine Põltsamaa Vallavalitsusele. Vastavalt abivajaduse hindamisele määrati koduteenust alates 01.07.2023 pöördunud isikutele 16 korral. Abivajaduse hindamiseks tehakse kodukülastus, et saada ülevaade abivajaja kodusest keskkonnast ja toimetulekuvõimest, koduteenust osutatakse inimese personaalse hoolduskava alusel. Põltsamaa vallas osutab koduteenust Põltsamaa Valla Päevakeskus.

Kontrollitud koduteenuse menetlustes 23264302407 oli STARi laaditud 20.07.2023 esitatud avaldus koduteenuse saamiseks, abivajaduse hindamisinstrument (hindamine oli toimunud samal päeval) ja Põltsamaa Vallavalitsuse sotsiaalosakonna juhataja 21.07.2023 nr 2-7/2023/417 haldusakt koduteenuse osutamiseks. Koduteenuse osutamise lõpetamine toimus ametniku haldusaktiga 17.08.2023 nr 2-7/2023/496 seoses alates 16.08.2023 ÜHle asumisega (STARis menetlus 23266498588).

Kontrollitud menetluses 23266475169 oli STARi laaditud 27.06.2023 täidetud abivajaduse hindamisinstrument, sotsiaalosakonna juhataja haldusakt 29.06.2023 nr 2-7/2023/291 koduteenuse määramise ja osutamise kohta ja pöörduja avaldus.

Hooldereformi üheks eesmärgiks oli omavalitsustele antud täiendavate rahaliste vahendite kasutamine koduteenuse arendamiseks ning seeläbi lähedasi hooldanud inimeste tööturule naasmine. Sotsiaalosakonna juhataja sõnul kodus elamist toetavate teenuste arendamiseks riigi poolt eraldatud rahalisi vahendeid ei kasutatud, vahendid kulusid ÜHe osutamiseks.

Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus (ÜH)

ÜHe korraldamist reguleerivad Põltsamaa Vallavolikogu 18.08.2022 määrus nr 16 „Sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord“, Põltsamaa Vallavolikogu 15.06.2023 määrus nr 43 „Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse rahastamise kord“. Teenuse rahastamist reguleerib Põltsamaa Vallavalitsuse 8. mai 2023 määrus nr 3 „Üldhooldusteenuse hoolduskulude piirmäära kehtestamine“.

Põltsamaa vallas oli ÜHI STARi andmetel 23.05.2023 seisuga 148 inimest. Neist poolte eest tasus enne 01.07.2023 puudu jääva osa KOV (mais 2023 74 inimesele), seega 74le inimesele tehti uued otsused ning 74le nii hindamine kui uued otsused. Selleks, et hooldusreform käivituks ja kõik hindamised tähtaegselt läbi viia, oli Põltsamaa vallas vaja palgata täiendavalt hindamisi läbi viiv ametnik. Ka ÜHe osutamiseks vaja täiendavat ressursi, kuna riigi rahastatud arvestuslik kohtade arv Põltsamaa vallale 2023 aastal oli 79, mis oli väiksem tegelikust teenuse saajate arvust. See tingis juba septembris 2023 ÜHe osutamiseks lisaks KOVi sotsiaalvaldkonda planeeritule ja riigilt tulevale summale 130 000 euro suuruse lisaraha taotlemise vajaduse.

Põltsamaa vallas kasutatakse ühtset hindamisinstrumenti. Hindamisinstrument vaadati enne hooldereformiga seotud hindamisi üle ja otsustati, et juba teenusel olevate inimestel koduse kekskonna hindamise osa ei täideta. Kodus läbi viidud hooldusvajaduse hindamine toimub valdavalt kahe ametniku hindamisel, hindamisse on kaasatud ka perearsti. Hooldekodus läbi viidud hindamisse on kaasatud sealset personali, õde, hooldusjuhti, hooldajat.

Sotsiaalosakonna juhataja on seisukohal, et valla elanikud, kes olid ÜHI enne hooldereformi algust, vajavad teenust edasi.

Sotsiaalteenuse määramise otsuste tegemine on Põltsamaa Vallavolikogu õigusakti kohaselt ametniku (sotsiaalosakonna juhataja) pädevuses.

Juhataja sõnul oli ette näha, et kõigi nõuetekohaste ÜH suunamise ja rahastamise otsustega 10 tööpäeva jooksul valmis ei jõuta, sellest anti teada valla kodulehel ja Facebookis, lisati, et otsused tehakse tagasiulatuvalt alates 01.07.2023. See tagas vajaliku abi ning kaebusi seaduses sätestatud menetlemisaja ületamise kohta ei esitatud.

Otsus teenuse rahastamise kohta saadetakse KOVi dokumendihaldussüsteemi kaudu teenuse saajale, soovi korral teenuse saaja lähedasele ja teenuseosutajale. Juhul, kui otsuses on andmed lähedaste maksevõime kohta, saadetakse teenuseosutajale teatis, andmed rahastamise kohta edastatakse eraldi.

ÜHe rahastamise otsustamisel arvestatakse, et ÜHe saajal võib pärast ÜHe eest tasumist isiklikuks kasutamiseks jääda vahendeid vastavalt tema individuaalsetele vajadustele.

Kontrollitud menetlustes 23266498424 toimus abivajaduse hindamine 11.09.2023, isik viibib ÜHI alates 20.09.2023 ja ametniku otsusega 25.09.2023 nr 2-7/2023/557 võetakse üle isiku ÜH kulude kohamaksu osaline tasumine eestkostja taotluse alusel alates 20.09.2023, isikule käiberaha ei määratud, kuna sügava puudega isikul puuduvad oskused seda kasutada.

Kontrollitud menetluses 23265984661 toimus abivajaduse hindamine 27.09.2023, isik viibib ÜHI alates 28.09.2023 ja ametniku otsusega 03.10.2023 nr 2-7/2023/570 võetakse üle isiku ÜHe kulude kohamaksu osaline tasumine alates 28.09.2023, sügava puudega isikule jääb isiklikuks kasutamiseks peale omaosaluse maksmist vanaduspensionist üle jääv summa ning tervisest ja erivajadusest tulenevate kulude katteks puudega inimese sotsiaaltoetus 40,91 eurot.

SKA seisukoht: SHS § 15 lõikes 1 sätestatud nõue on täidetud.

3.3.4. SHS § 15 lõike 2 kohaselt lähtutakse abivajaduse väljaselgitamisel terviklikust lähenemisest isiku abivajadusele, võttes arvesse tema toimetulekut ja ühiskonnaelus osalemist mõjutavaid asjaolusid, sealhulgas isiku personaalse tegevusvõimega seonduvaid asjaolusid ning isiku füüsilise ja sotsiaalse elukeskkonnaga seonduvaid asjaolusid.

Sotsiaaltöötaja kasutab abivajaduse hindamiseks hindamisvahendit (abivajaduse hindamisinstrument).

Dokumendil on hindamise läbi viimise aeg, kliendi andmed, info elukorralduse, koduse keskkonna ja majandusliku toimetuleku kohta. Tervisekirjeldus ja häirivad tegurid hinnatakse kolmeastmelisel skaalal kaheksa karakteristikuga. Samuti hinnatakse kolmeastmelisel skaalal füüsilist toimetulekut ja kõrvalabi vajadust. Dokumendil on alalõigud, kus on võimalik välja tuua ootused saadava abi ja/või probleemi lahenduse osas, sotsiaaltöötaja ja/või sotsiaalhooldustöötaja tähelepanekute ja ettepanekute kohta. Dokument allkirjastatakse abi taotleva isiku ja hindaja poolt.

Kontrollitud ÜHe menetluse 23265984661 kohaselt vajab isik ühe kehapoole halvatusse tõttu abi kõikides igapäevaelu toimingutes, enesehooldusel, toidu valmistamisel, ravimite võtmisel, liikumisel, majapidamistöodes, asjaajamisel, inimesele on jäetud raha isiklikuks kasutamiseks.

Kontrollitud ÜHe menetluses 23265930181 kohaselt vajab raske liikumispuudega isik toetust kõikides igapäevaelu toimingutes, tugevate mäluprobleemide tõttu vajab pidevat meeldetuletust

söömiseks, ravimite manustamiseks, abistamist hügieenitoimingutel, söögi valmistamisel, inimesele on jäetud raha isiklikuks kasutamiseks.

Abivajadust on terviklikult hinnatud, hindamisvahendid on STARi menetluse dokumentide juurde lisatud.

Kontrollitud koduteenuse menetluse 23266475169 kohaselt vajab üksi elav, käimist toetavaid abivahendeid kasutav eakas abi väljaspool tubaseid toimingud: asjaajamisel, poeskäigul, puude toomisel ja eluruumide kütmisel, lisaks ka koristamisel.

Menetluste 23266392545 kohaselt vajab isik abi toiduainete kättesaamisel, saunateenusele saamisel, mõningast abi toidu valmistamisel. Abivajadust on terviklikult hinnatud, hindamisvahendid on STARi menetluse dokumentide juurde lisatud.

SKA seisukoht: SHS § 15 lõikes 2 sätestatud nõue on täidetud.

3.3.5. SHS § 18 lõike 2 kohaselt koostab kohaliku omavalitsuse üksus koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga koduteenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määrates selles muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määrast tulenevad toimingud, mis tagavad isiku iseseisva toimetuleku kodustes tingimustes.

Juhuvallimil alusel valitud menetluses 23265104122 on isik 28.08.2023 pöördunud abi saamiseks Põltsamaa Vallavalitsuse poole, samal päeval on toimunud abivajaduse hindamine, millest selgub, et raske liikumispuudega üksi elav eakas vajab mitmes eluvaldkonnas. 29.08.2023 ametniku haldusaktiga nr 2-7/2023/507 on isikule määratud koduteenus. Otsuse kohaselt osutatakse koduteenust Põltsamaa Valla Päevakeskuse poolt alates 04.09.2023 kuni abivajaduse lõppemiseni. Isikule osutatakse koduteenuse raames kõrvalabi toiduainete, ravimite ja muu vajaliku kättesaamisel kauplusest, abi eluruumide korrastamisel, hügieenitoimingutel, arstiabi korraldamisel, väljaspool kodu abistamine liikumisel, transpordi korraldamisel ja puude tuppa toomisel. Koduteenuse täpsem korraldus lepatakse kokku teenuseosutaja ja teenuse saaja ühistööna koostatud hoolduskavas. Isik tasub hooldustöötajale sularahas vastavalt hinnakirjale (koduteenus 3 eurot kord) ja osutatud teenuse mahule teenuse osutamise jooksva kuu viimaseks päevaks.

Menetluses 23264354229 on isik 24.07.2023 pöördunud abi saamiseks Põltsamaa Vallavalitsuse poole, samal päeval on toimunud abivajaduse hindamine, millest selgub, et raske liikumispuudega üksi elav eakas vajab mitmes eluvaldkonnas. 25.07.2023 ametniku haldusaktiga nr 2-7/2023/449 on isikule määratud koduteenus. Otsuse kohaselt osutatakse koduteenust alates 31.07.2023 tähtajatult. Isikule osutatakse koduteenuse raames abi toiduainete, ravimite ning muu vajaliku kättesaamisel kauplusest ning asjaajamisel väljaspool elukohta. Koduteenuse täpsem korraldus lepatakse kokku hoolduskavas. Isik tasub koduteenuse osutamise eest tasu Põltsamaa Vallavalitsuse arvelduskontole või sularahas jooksva kuu viimaseks päevaks.

Kontrollitud koduteenuse menetlustes oli kohaliku omavalitsuse üksus koostöös teenust saava isiku ja teenuse osutajaga koostanud koduteenuse osutamise haldusakti ja kindlaks teinud kõrvalabi vajaduse ja määranud toimingud, mis tagavad isiku iseseisva toimetuleku kodustes tingimustes.

SKA seisukoht: SHS-s § 18 lõikes 2 sätestatud nõudeid on järgitud.

3.3.6. SHS § 19 sätestab nõuded koduteenust vahetult osutavale isikule.

Teenust ei tohi vahetult osutada isik, kelle karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara.

Põltsamaa Valla Päevakeskuse juhataja Heiki Rosinalt 16.11.2023 saadud vastuse kohaselt on seaduses sätestatud nõue kontrollimata. Heiki Rosin tegi 16.11.2023 päringu Registrite ja Infosüsteemide Keskuse karistusregistrile taotluse kõigi teenust vahetult osutavate töötajate kohta andmete saamiseks. Heiki Rosina 21.11.2023 vastusest selgub, et Põltsamaa Valla Päevakeskuse töötajad, kes vahetult teenust osutavad, ei ole karistusregistrisse kantud.

SKA seisukoht: SHS § 19 sätestatud nõue täideti järelevalve menetluse ajal.

3.3.7. SHS § 21 lõige 1 kohaselt koostab kohaliku omavalitsuse üksus koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga teenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määrates selles muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määrast tulenevad toimingud, mis tagavad isiku turvalisuse ja toimetuleku hooldusteenuse kasutamise ajal.

Põltsamaa Vallavalitsuses koostatakse ÜHe hoolduskulude rahastamiseks haldusakt, milles on määratud muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määrast tulenevad toimingud, mis tagavad isiku turvalisuse ja toimetuleku hooldusteenuse kasutamise ajal. Ametniku otsuse eelnõu koostajaks on kõrvalabi vajadust välja selgitanud sotsiaaltöötaja, otsuse allkirjastajaks on sotsiaalosakonna juhataja.

Kontrollitud menetluses 23265752242 on avaldus ÜHe osaliseks rahastamiseks valla poolt esitatud 08.08.202, hindamine kõrvalabivajaduse välja selgitamiseks toimus samal päeval, ametniku otsus on vastu võetud 09.08.2023. Haldusakt on registreeritud KOVi dokumendiregistris numbri all 2-7/2023/493. Ametniku otsuses on kajastatud isikule olulise kõrvalabi toimingute määr, et tagada turvalisus ja toimetulek teenusel viibimise ajal.

Kontrollitud menetluses 23265930181 on taotlus (nr 8-4/2023/1975-1) kulude osaliseks kandmiseks KOVi poolt esitatud 29.09.2023. Isik vajab toetust kõikides igapäevaelu toimingutes, vajab pidevat meeldetuletust söömiseks, ravimite manustamiseks, abistamist hügieenitoimingutel, isik vajab isiklikuks kasutamiseks käiberaha 20 eurot. Ametniku otsuses on kajastatud isikule olulise kõrvalabi toimingute määr, et tagada turvalisus ja toimetulek teenusel viibimise ajal.

SKA seisukoht: SHS-s § 21 lõikes 1 sätestatud nõue on täidetud.

3.3.8. SHS § 22¹ lõike 1 kohaselt kui kohaliku omavalitsuse üksus on välja selgitanud isiku vajaduse väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse järele, rahastatakse teenuskoha maksumust teenuse saaja rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest ja isikult võetavast tasust.

Seadus ei sätesta, kuidas täpselt abivajaduse hindamist läbi peab viima. Põltsamaa Vallavalitsuse ametnikud kasutavad hindamisinstrumenti, mida sotsiaalosakonna juhataja sõnul täidetakse hindamise käigus, siis selgub, millist teenust vajatakse ja seejärel saab inimene täita taotluse hindamistulemustest lähtuva teenuse saamiseks. Valdavalt on hindamised toimunud abivajaja kodus, kuid käesoleval aastal on saagenenud hindamised, kui inimene on õendushooldusteenusel, pöördumine abivajaduse kohta on tulnud teenuseosutajalt.

Kontrollitud menetluses 23265752242 on STAR andmetel teenust vajava isiku vanaduspension väiksem, kui kulude osa, mida ta peaks maksma teenuse eest omaosalusena. Isikul on olemas ülalpidamiskohustusega lähedane, kes tasub kohamaksumuse puuduoleva osa, Põltsamaa Vallavalitsus tasub hoolduskulud vastavalt kehtestatud piirmääradele.

Kontrollitud menetluses 23265930181 puuduvad isikul hetkel rahalised vahendid omaosaluse ja vajaduspõhiste (ravimid) kulude maksmiseks täies ulatuses. Põltsamaa Vallavalitsus võttis kohamaksumusest hoolduskulu ning puujääva osa maksmise enda kanda. Põltsamaa Vallavalitsusele on teada, et isik omab vara, mille KOV palus müüki panna, et isik suudaks tasuda hooldekodu kohamaksust puudujääva osa.

Sotsiaalosakonna juhataja sõnul oli paikvaatluse päeval ÜHI 160 inimest, KOVile olid varasemalt teada ligi pooled ÜHt saavad isikud, need, kelle teenuse eest tasumisel KOV osales. Kõigil rahvastikuregistri järgi Põltsamaa valla elanikel, kes olid üldhooldusteenusel varasemalt, tehti teenuse rahastamisotsus alates 1. juulist 2023.

Vaideid ametniku otsuste kohta vaadeldud perioodil ei olnud.

Põltsamaa Vallavalitsus on välja selgitanud isikute vajaduse väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse järele ning teenuskoha maksumust rahastatakse Põltsamaa valla eelarvest ja isikult võetavast tasust.

SKA seisukoht: SHS § 22¹ lõikes 1 sätestatud nõuet on järgitud.

3.3.9. SHS § 22¹ lõige 3 kohaselt võib kohaliku omavalitsuse üksus kehtestada hoolduskomponendi kulude tasumise piirmäära.

Põltsamaa Vallavalitsuse on nimetatud piirmäära 8.05. 2023 määruse nr 3 "Üldhooldusteenuse hoolduskulude piirmäära kehtestamine" kehtestanud.

3.3.10. SHS § 22¹ lõike 5 nimetab olukorrad, mil teenuse saaja sissetulek on madalam kui Statistikaameti avaldatud eelarveaastale eelnenud aasta teise kvartali keskmise vanaduspensionist suurus. Neil juhtudel on kohaliku omavalitsuse üksuse kohustus tasuda keskmisest vanaduspensionist madalamat sissetulekut saavatele klientidele osaliselt ka nende makstavad majutus- ja toitlustuskulud. Sissetulekuna arvestatakse teenuse saaja riiklik pension, kogumispension kogumispensionide seaduse tähenduses, töövõimetoetus töövõimetoetuse seaduse tähenduses ja sotsiaalmaksuga maksustatav tulu sotsiaalmaksuseaduse tähenduses.

Kontrollitud menetluses 23265122501 on teenuse saaja sissetulek madalam kui Statistikaameti avaldatud eelarveaastale eelnenud aasta teise kvartali keskmise vanaduspensionist suurus. Sotsiaalosakonna juhataja 30.08.2023 haldusakti nr 2-7/2023/512 kohaselt on KOV tasunud väiksema sissetuleku hüvitist.

Kontrollitud menetluses 23266725740 on teenuse saaja sissetulek madalam kui Statistikaameti avaldatud eelarveaastale eelnenud aasta teise kvartali keskmise vanaduspensionist suurus. Sotsiaalosakonna juhataja 01.11.2023 haldusakti nr 2-7/2023/612 kohaselt on KOV tasunud väiksema sissetuleku hüvitist.

Järelevalvemenetluses tuvastati, et seisuga 28.11.2023 on ÜHI täiendav hüvitist keskmisest pensionist puudujäävale osale määratud 56 isikule. Neist 42 inimese kogu puudujääv osa jääb KOVi kanda.

SKA seisukoht: SHS § 22¹ lõikes 5 nimetatud nõuet on järgitud.

3.3.11. Tulenevalt SHS § 3 lõikest 2 tuleb sotsiaalteenuse osutamisel lähtuda üldtunnustatud kvaliteedipõhimõtetest. Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse ja koduteenuse ühine kvaliteedi tagamise põhimõte on muuhulgas ka info kättesaadavus.

Põltsamaa valla kodulehel on avaldatud kogu vajalik teave sotsiaalvaldkonna kohta: toetused, teenused, õigusaktid, sotsiaalosakonna ametnike loetelu koos vastuvõtu aegade ja kontaktandmete, avaneva ametijuhendi ja lühikese töövaldkonna tutvustusega. Seletus, kes on õigustatud teenuseid saama, milliseid teenuseid korraldatakse, lisatud on link Sotsiaalteenuse taotluse vormile. Kodulehe on kajastatud valla territooriumil paiknevate hoolekandeesutuste kontaktid, teenusel saamine, teenuse hind ja toimingud.

Põltsamaa Vallavalitsuse kõigil sotsiaaltöötajatel on ametijuhendijärgne kohustus edastada oma töövaldkonna avaliku info õigeaegne edastamine veebilehe toimetajale, kelle ülesandeks on info kaasajastamine.

SKA seisukoht: SHS § 3 lõikes 2 sätestatud nõudeid on järgitud.

IV TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

4.1. Tähelepanu väärrib Põltsamaa Vallavalitsuse ametniku põhjalik otsus teenuse saamiseks, mis koondab vajalikud andmed ja annab põhjaliku ülevaate menetlusest.

4.2. Tulenevalt SHS § 15 lõikest 1 on kohalikul omavalitsusel abivajaduse hindamise kohustus, mistõttu säilitatakse ka abivajaduse hindamise dokumendid. Vaatamata asjaolule, et osade

andmete STARi kandmise tähtaega on pikendatud, soovib SKA igapäevatöös STARi kanda Sotsiaalteenuste ja -toetuste põhimääruse § 8 lõige 1 punktides 8, 11 ja 12 sätestatud andmed.

4.3. Sotsiaalteenuste planeerimisel ja osutamisel lähtuda SKA kodulehel avaldatud sotsiaalteenuste kvaliteedijuhistest ning KOV nõustamisüksuse koostatud soovituslikest juhendmaterjalidest.

(allkirjastatud digitaalselt)
Inna Tamm
järelevalve peaspetsialist